

ฝึกใช้เครื่องมือประเมินปัญหาและความต้องการ ด้านจิตสังคมของผู้รับบริการ

แบบประเมิน **need assessment** ด้านจิตสังคม สำหรับ
ผู้รับบริการผู้ใหญ่

หญิงมารดาที่ติดเชื้อเอชไอวี และแนวทางการจัดบริการ

คู่ (ที่รู้ผลเลือด) หญิงมารดาและแนวทางการจัดบริการ

ผู้ดูแล(ที่รู้ผลเลือด) หญิงมารดาและแนวทางการจัดบริการ

สำหรับหญิงมารดาที่ติดเชื้อเอชไอวี
รวมทั้งคู่หญิงมารดา และผู้ดูแลที่รู้ผลเลือดหญิงมารดา

○ เพื่อสำรวจสถานการณ์เปราะบางของผู้รับบริการ

(Early detection)

○ เพื่อสนับสนุนให้ผู้รับบริการมีทางเลือก

(Options)

○ เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้ขยายวงกว้างออกไป

(Prevention)

กลุ่มเป้าหมาย

แบบประเมินนี้ใช้ประเมินกับผู้ใหญ่

- ใช้กับหญิงมารดาที่ติดเชื้อเอชไอวี
- คู่ ใช้กับคู่ผลเลือดต่างแต่ในบางหัวข้อก็สามารถใช้ประเมินได้กับคู่ผลเลือด **HIV+** ด้วยเช่นกัน
- ผู้ดูแล คนในครอบครัว ญาติ, คนใกล้ชิดที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุน-ช่วยเหลือ-ดูแลหญิงมารดา

สำหรับคู่และผู้ดูแล เน้นเฉพาะผู้ที่รับรู้ผลเลือดของหญิงมารดาแล้วเท่านั้น

เน้นเรื่องการดูแลด้านจิตสังคม

แบ่งสถานการณ์ของผู้รับบริการเป็น ๓ ระดับ คือ

- **ธงเขียว** หมายถึงสถานการณ์ปกติไม่เป็นปัญหา
- **ธงเหลือง** คือมีปัญหาเกิดขึ้น ผู้รับบริการสามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง
- **ธงแดง** เป็นระดับปัญหาที่ต้องการการสนับสนุน ในลักษณะเร่งด่วน

วิธีใช้

- จุดบริการ (**setting**) สำหรับการทำแบบประเมิน **need assessment**
- ๓.๑ หน่วยฝากครรภ์
- ๓.๒ หลังคลอด
- ๓.๓ จุดบริการต่อเนื่อง (**ongoing setting**) เช่น ตรวจหลังคลอด วัคซีน รับวัคซีน ตรวจเลือดเด็ก หรือนัดหมายเฉพาะเรื่อง เป็นต้น

ประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สำหรับเครื่องมือ ของหญิงมารดา คู่ และผู้ดูแลมีดังนี้

1.เรื่องเกี่ยวกับเอชไอวี

1.1 ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี

1.2 การตรวจเลือดหาการติดเชื้อเอชไอวี (เฉพาะสำหรับคู่หญิงมารดา
ที่ยังไม่รู้ผลเลือดตนเอง)

1.3 การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น

1.4 การเปิดเผยผลเลือดตนเองกับผู้อื่น

2.เรื่องลูก/การดูแลเด็ก

2.1 ความพร้อมในการตั้งครรภ์

2.2 การเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว (เฉพาะกลุ่มหญิงมารดา)

2.3 ความเข้าใจเรื่องการตรวจรักษาสุขภาพเด็ก

ตรวจเลือด PCR เมื่ออายุ ๒ และ ๔ เดือน

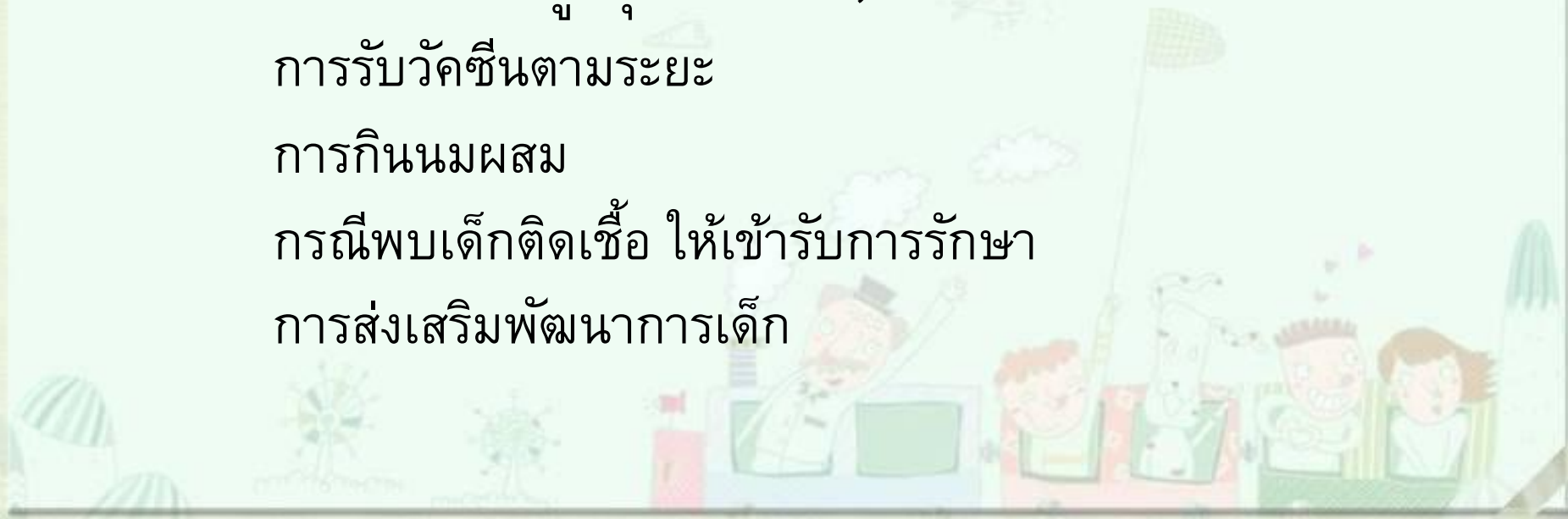
ตรวจเลือดหาภูมิคุ้มกัน เมื่อ ๑๘ เดือน

การรับวัคซีนตามระยะ

การกินนมผสม

กรณีพบเด็กติดเชื้อ ให้เข้ารับการรักษา

การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

3. ความเป็นอยู่

3.1 ที่พักอาศัย- การย้ายถิ่น

3.2 เศรษฐกิจ

3.3 เรื่องกฎหมาย

4.เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย /การคุมกำเนิด

การใช้ถุงยางอนามัย การคุมกำเนิดวิธีอื่นๆ ที่ไม่ใช่ถุงยาง

5. ความสัมพันธ์กับคู่

6. สุขภาพจิต

7.การใช้สาร-ยาเสพติด

8. เรื่องที่กำลังเป็นปัญหาขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย หรือจิตสังคม ที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจน หรือที่ผู้รับบริการแจ้งให้ทราบก่อน การคัดกรองปัญหา

9. ปัญหาสุขภาพที่นอกเหนือจากเอชไอวี (เน้นใช้กับคู่ผลเลือดต่าง ของหญิงมารดาและผู้ดูแลเท่านั้น) ความเจ็บป่วยหรือปัญหาสุขภาพ ภายนอกเหนือจากเรื่องการติดเชื้อเอชไอวี

กรณีโรคเรื้อรัง

กรณีความพิการ

ความเจ็บป่วยที่สำคัญอื่นๆ เช่น มะเร็ง, ได้รับสารพิษสะสมใน ร่างกาย เป็นต้น

หัวข้อประเมิน	ควรประเมินในช่วง Setting ใด
ความรู้สึกรู้สึกต่อการติดเชื้อเอชไอวี	หลังรับรู้ผลเลือดเอชไอวีโดยเร็วที่สุด
การตรวจเลือดหาการติดเชื้อเอชไอวี (เฉพาะสำหรับคู่หญิงมารดาที่ยังไม่รู้ผลเลือดตนเอง)	หลังทำ pre-test counseling และ ผู้รับบริการมีความพร้อม
การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น	จุดบริการต่อเนื่อง (ongoing setting)
การเปิดเผยผลเลือดตนเองกับผู้อื่น	จุดบริการต่อเนื่อง (ongoing setting)
ความพร้อมในการตั้งครรภ์	เร็วที่สุดภายในอายุครรภ์ไม่เกิน ๑๒ สัปดาห์
การเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว (เฉพาะกลุ่มหญิงมารดา)	ฝากครรภ์ , หลังคลอด,หรือจุดบริการต่อเนื่อง

หัวข้อประเมิน	ควรประเมินในช่วง Setting ไດ
ความเข้าใจเรื่องการตรวจรักษาสุขภาพเด็ก	ฝากครรภ์ , หรือหลังคลอด
ที่พักอาศัย- การย้ายถิ่น	ฝากครรภ์ , หรือหลังคลอด
เศรษฐกิจ	จุดบริการต่อเนื่อง (ongoing setting)
เรื่องกฎหมาย	จุดบริการต่อเนื่อง (ongoing setting)
เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย /การคุมกำเนิด	เริ่มที่ฝากครรภ์
ความสัมพันธ์กับคู่	จุดบริการต่อเนื่อง (ongoing setting)
สุขภาพจิต	จุดบริการต่อเนื่อง (ongoing setting)
การใช้สาร-ยาเสพติด	จุดบริการต่อเนื่อง (ongoing setting)
เรื่องที่กำลังเป็นปัญหาขณะนั้น	ประเมินทันทีที่ได้รับรู้
ปัญหาสุขภาพที่นอกเหนือจากเอชไอวี	จุดบริการต่อเนื่อง (ongoing setting)

ข้อเสนอแนะจากการฝึกใช้เครื่องมือ(ผู้ใหญ่)

- มือใหม่ – ต้องใช้เวลาในการศึกษาเครื่องมือก่อนใช้
- มือประสบการณ์ – เครื่องมือนี้มีประโยชน์ ช่วยในการทำงานได้ดี
- ข้อสังเกต : ในทางปฏิบัติจะพบคนใช้ที่มีความหลากหลาย ต้องประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะจากการฝึกใช้เครื่องมือ (เด็ก)

- **ลิง** - ใช้สำหรับ**เด็กเล็ก** เพื่อสื่อสารว่าเด็กรู้สึกอย่างไร
- **เติมคำ** - ใช้ง่าย ใช้สำหรับการคัดกรองเบื้องต้น เป็น**สื่อชวนคุย** จะทำให้คุยประเด็นสำคัญกับเด็กได้รวดเร็วขึ้น (ใช้ในช่วงเวลาที่เด็กรอการเข้ารับการรักษา

ข้อสังเกต : แบบเติมคำ เด็กไม่จำเป็นต้องตอบทุกข้อ ผู้ให้บริการไม่ต้องอธิบายข้อคำถาม เปิดโอกาสให้เด็กกรอกเองตามที่เข้าใจ ส่วนลิงก็ใช้ในชุมชนหรือในองค์กรก็ได้

ฝึกใช้เครื่องมือประเมินปัญหาและความต้องการด้านจิต สังคมของผู้รับบริการ (**Need assessment**)

แบบประเมิน **need assessment** ด้านจิตสังคม **สำหรับ**
ผู้รับบริการเด็ก

